

Социално-емоционално развитие в първите 1000 дни и ролята на кърменето

13 - 17 май 2024

ЕВРОПЕЙСКА СЕДМИЦА
НА ОБЩЕСТВЕНОТО ЗДРАВЕ

Първите 1000 дни от живота на детето са ключов период за неговото развитие.

От решаващо значение за разгръщане на пълния потенциал от способности на детето е родителите през този период да удовлетворяват своевременно физиологичните и емоционалните му потребности – от храна, топлина, близост, внимание, взаимодействие, активност.

Ако това се случва, детето изгражда базисно доверие към обкръжаващия го свят, което определя чувството му за сигурност и увереност в своите възможности и е гаранция за неговата успешна социална реализация. Подкрепата на специалистите в изпълнение на отговорната функция на родителите е необходима, което включва и консултиране за кърменето.

Преди раждането

Създаването на емоционална връзка с бебето е възможно още в майчината утроба и това влияе благоприятно на неговото емоционално и социално развитие. Много преди да се роди бебето има усещания, реагира на звуци и затова майката и бащата могат да започнат да общуват и да изразяват чувствата си към него. Важно е то да усеща, че го обичат. Влияние оказва и емоционалното състояние на майката, поради което се препоръчват позитивни преживявания и избягване на стресови ситуации през бременността. Периодът на бременността е добре да се осмисли и чрез подготовка за майчинството, което включва и кърменето.

Раждане

Раждането е важен момент в живота на детето, както и свързаните с това преживявания. Ритъмът на сърцето, топлината на тялото и гласът на майката действат успокояващо и помагат на новороденото да се адаптира към рязката промяна на средата и свързания с това стрес. Затова е препоръчително бебето да се постави на гърдите на майката до първите 20 минути след раждането.

Първите шест месеца

Още от раждането си бебетата търсят подкрепа и имат потребност от близък физически и емоционален контакт.

Кърменето по естествен начин задоволява тази потребност. Важно е да се откликва на сигналите на бебето за кърмене толкова често, колкото то има нужда, дори без да се следва график – това няма да го „разглези“. Освен за удовлетворяване на потребностите от пълноценна храна, кърменето помага за справяне с различни видове емоционален и физически дискомфорт.

Общуването с близък възрастен, който се грижи за бебето, най-често майката, помага за изграждането на привързаност, особен вид любяща връзка, която определя способността за създаване на социални контакти и позитивни взаимоотношения със социалното обкръжение и в по-късна възраст.

Затова е важно от раждането (особено през първите шест месеца) да се общува с бебето - да го носят, гушкат, да му се говори, да има контакт с поглед и да се реагира с любов на всеки негов призив. То отговаря с усмивки, звуци, мимики и може да инициира контакт. Отзивчивостта на родителите на неговите сигнали му дава сигурност и увереност, че поведението му е важно и има смисъл и че родителите го подкрепят.

Кърменето осигурява пълноценно общуване с разнообразни средства - говор, усмивки, допир, зрителен контакт и всеки опит за общуване от страна на бебето е добре да се насърчава - игра с ръката на мама, докосване до лицето ѝ.

Достатъчният и качествен сън също е от значение за емоционалното състояние на бебето. Кърменето допринася за спокойствието на бебето - освен че е винаги сито, то се успокоява с кратки дremки на ръцете на майката.

До края на първата година

През второто полугодие нараства активността на бебето. То проучва заобикалящия го свят чрез различни действия с играчките и предметите, а по-късно и чрез игри. Ролята на обгрижващите го възрастни е да му осигурят подходящи условия за това – разнообразни играчки, да организират безопасни места за придвижване и игри, да му показват бебешки игри и да партнират („криеница“, „подай“, „хвърли“ и др.). Малкото дете овладява и първите социални отношения по подражание - казва „довиждане“ с ръка, имитира звуци на животни по подражание, пляска с ръчички за „браво“.

Във взаимодействията бебето развива важни социални умения – да говори, да разбира, да се съобразява.

Поради нарасналото любопитство към околния свят, кърменето в по-шумна и интересна среда може да стане трудно. Затова е добре майката да избира по-тихи, закътани и спокойни места за кърмене, както и да използва шалове, гердани и други свои аксесоари за игра по време на кърмене.

През втората година

Детето може да ходи стабилно, да изследва обектите в стаята и навън самостоятелно. Това му дава увереност и то се стреми към независимост – иска всичко да върши без намесата на възрастния. Вече може да изпълнява дейности с правила, да твори (рисува, строи, моделира) под ръководството на възрастния. Общуването с връстници става необходимост, но е и предизвикателство - често възникват конфликти по повод играчки и затова е добре възрастният да е наблизо и да поощрява положителните контакти.

В случаите, когато продължава, кърменето може да подкрепя развитието на социални умения - да започне изграждането на граници и трениране на уменията на детето да отлага посрещането на нуждата (кърменето не е вече „на поискване“ от бебето, а когато майката прецени, че е подходящо). Кърменето преди сън може постепенно да се замени с изграждането на механизми за по-самостоятелно справяне със заспиването - ритуали (четене на книжка, пеене на песен), които дават усещане за сигурност и предвидимост.

Издание на НЦОЗ

